

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 496/06
06.09.2006. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija Snežane Andrejević, predsednika veća, Vladimira Tamaša, Ljubice Milutinović, Ljiljane Ivković-Jovanović, i Nadežde Radević, članova veća, u parnici tužilje AA koju zastupa AB, advokat, protiv tužene Opštine Kučevo koju zastupa BA advokat, radi isplate, odlučujući o reviziji tužilje izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Požarevcu Gž. 829/05 od 23.9.2005. godine, u sednici održanoj dana 6.9.2006. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Požarevcu Gž. 829/05 od 23.9.2005. godine i presuda Opštinskog suda u Kučevu P. 337/03 od 22.12.2004. godine i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Okružnog suda u Požarevcu Gž.829/05 od 23.9.2005. godine odbijena je kao neosnovana žalba tužilje i potvrđena presuda Opštinskog suda u Kučevu P.337/03 od 22.12.2004. godine kojom je: odbijen kao neosnovan zahtev tužilje za isplatu naknade štete za eksproprisane nepokretnosti k.p.br. aa u površini od 90,76 ari, k.p.vv u površini od 18,08 ari i k.p.gg u površini od 72,10 ari sve u KO BB, u iznosu od 12.665.800,00 dinara sa zateznom kamatom od 8.5.2001. godine do isplate i obavezana tužilja da tuženoj naknadi troškove postupka u iznosu od 39.000,00 dinara.

Protiv ove drugostepene presude tužilja je blagovremeno izjavila reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu člana 386. ranije važećeg Zakona o parničnom postupku (ZPP), koji se primenjuje na osnovu člana 491. stav 1. Zakona o parničnom postupku ("Službeni glasnik RS", br. 125/04) i našao da je revizija osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, rešenjem Sreske eksproprijacione komisije u Kučevu br. 9/48 od 25.5.1948. godine, eksproprisane su k.p.gg površine 1.17,61 ha, k.p.vv površine 28,42 ara i k.p.aa površine 3.08,22 ha u KO BB, vlasništvo VV pravnog prethodnika tužilje, a ne GG kako to navodi drugostepeni sud, i naknada za eksproprisane nepokretnosti utvrđena u iznosu od 408.730,00 dinara. Po nalogu odeljenja za finansije NOO DD Narodna banka FNRJ isplatila mu je ovaj iznos 22.8.1962. godine. Konačnim rešenjem imovinsko pravne službe odeljenja za privredu, finansije i stambeno-komunalne poslove Opštinske uprave DD od 18.7.1997. godine delimično je poništeno navedeno rešenje Sreske eksproprijacione komisije br. 9/48 od 25.5.1948. godine i to za deo k.p.aa u površini od 90,76 ari u KO DD, za deo k.p.vv u površini od 18,08 ari i za deo k.p.gg u površini od 72,10 ara u KO BB, pa tužilja u ovoj parnici zahteva isplatu novčane protivvrednosti ovih deeksproprisanih nepokretnosti u iznosu od 12.665.800,00 dinara, obzirom da naturalna restitucija nije moguća.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, nižestepeni sudovi su zaključili da tužilja ima pravo na restituciju u naturi (u zemljištu), odnosno u novčanoj protivvrednosti deeksproprisanih nepokretnosti, uz obavezu vraćanja iznosa koji je na ime naknade za eksproprisane nepokretnosti ranije primio njen pravni prethodnik, po odredbama člana 132. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), da bi obvezivanje tužene na isplatu naknade za deeksproprisanu nepokretnost bez vraćanja primljenog na ime eksproprijacije dovelo do neosnovanog obogaćenja tužilje i da zbog toga zahtev tužilje nije osnovan, budući da je njenom pravnom prethodniku isplaćena određena naknada za eksproprisane nepokretnosti.

Revizijom tužilje se osnovano ukazuje da nižestepene odluke ne sadrže razloge o svim bitnim činjenicama ili su ti razlozi o odlučnim činjenicama nejasni i protivrečni, i da je zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nepotpuno utvrđeno.

Iz rešenja o eksproprijaciji br. 9/48 od 25.5.1948. godine proizilazi da je za sve eksproprisane nepokretnosti i uništene useve priznato pravo na naknadu pravnom prethodniku tužilje u ukupnom iznosu od 408.730,00 dinara (363.400,00 dinara za eksproprisano zemljište i 45.330,00 dinara za useve) i da će mu se taj iznos isplatiti u državnim obveznicama.

Kako je pravnom prethodniku tužilje naknada za eksproprisane nepokretnosti i useve u ukupnom iznosu od 408.730,00 dinara isplaćena 22.8.1962. godine, razlozi nižestepenih sudova o visini isplaćene naknade za eksproprisane nepokretnosti i obimu naknade isplaćene 22.8.1962. godine za nepokretnosti eksproprisane 25.5.1948. godine, kada je i utvrđena njihova vrednost, se ne mogu prihvatiti.

Naime, za sve eksproprisane nepokretnosti pravnom prethodniku tužilje isplaćen je 22.8.1962. godine iznos od 363.400,00 dinara, a ne 408.730,00 dinara kako to utvrđuju nižestepeni sudovi. Rešenje o eksproprijaciji je

delimično poništeno pa tužilji pripada pravo na isplatu tržišne vrednosti dela deeksproprisane nepokretnosti koje joj ne mogu biti vraćene, jer je otpao pravni osnov po kome je ovaj deo eksproprisanog zemljišta prešao u društvenu svojinu.

Tužilja je i po oceni Vrhovnog suda u obavezi da tuženoj vrati ono što je njen pravni prethodnik primio na ime naknade za deo nepokretnosti eksproprisanih 25.5.1948. godine, koje su kasnije deeksproprisane, pa zahtev tužilje za isplatu novčanog iznosa - umesto vraćanja dela deeksproprisanih nepokretnosti, nije neosnovan, obzirom da je njeno novčano potraživanje prema tuženoj po ovom osnovu dospelo, (član 189. Zakona o obligacionim odnosima), i da ona na isplatu ove novčane naknade ima pravo. Kako i tužena ima potraživanje prema tužilji, ona to potraživanje može ostvariti ako zahteva njegovu isplatu isticanjem protivpotraživanja (protivtužbenim zahtevom ili prigovorom) radi prebijanja.

Otuda je trebalo utvrditi za koliko je naknada za eksproprisano zemljište bila niža od ondašnje pune tržišne vrednosti, da bi se u istoj srazmeri prema sadašnjoj tržišnoj vrednosti deeksproprisanog zemljišta odredila visina naknade koja treba da se plati i utvrdila razlika između ovih vrednosti, i tako postigla pravična ravnoteža zbog mešanja javnih vlasti u pravo tužilje na deeksproprisanu imovinu koju joj nije moguće vratiti iako na to ima pravo, u smislu člana 1. Prvog protokola uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Imajući u vidu da tužilja ima pravo na isplatu tržišne vrednosti dela deeksproprisanih nepokretnosti koje joj tužena ne može vratiti, a da je naknada za eksproprisanu imovinu pravnom prethodniku tužilje utvrđena prema okolnostima na dan procene 25.5.1948. godine, koja se u smislu člana 11. Osnovnog zakona o eksproprijaciji ("Službeni list FNRJ", br. 28/47) utvrđivala kao prosečna prometna vrednost, s tim što se sastojala u isplati u državnim obveznicama i da je zbog toga isplaćena tek 22.8.1962. godine u nominalnom iznosu opredeljenom 25.5.1948. godine, nižestepeni sudovi su zbog pogrešne primene materijalnog prava propustili da utvrde obim obeštećenja pravnog prethodnika tužilje ovako određenom naknadnom za eksproprisane nepokretnosti prema okolnostima na dan procene 25.5.1948. godine u odnosu na punu tržišnu vrednost ovih nepokretnosti (naknada utvrđena po jedinici mere na 1.200,00 dinara umanjena je prema obrazloženju rešenja o eksproprijaciji na 600,00 dinara za jedinicu mere), ali i prema okolnostima u vreme isplate - 22.8.1962. godine, u odnosu na tržišnu vrednost deeksproprisanog dela spornih nepokretnosti (prema procentu obeštećenja u odnosu na punu tržišnu vrednost).

Sa iznetih razloga, Vrhovni sud je na osnovu člana 394. stav 1. u vezi člana 395. stav 2. ZPP odlučio kao u izreci. U ponovnom postupku prvostepeni sud će otkloniti navedene nedostatke i doneti zakonitu i pravilnu odluku.

Predsednik veća-sudija,

Snežana Andrejević, s.r.

Za tačnost otpavka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

sd